

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Wingate-instituttet ligger nord for Tel Aviv. Det er midtpunkt for den pædagogisk tilrettelagte uddannelse i legemsøvelser for mænd og kvinder til skoler og idrætsorganisationer i Israel. Instituttet er opkaldt efter en britisk officer. (Læs iøvrigt artiklen side 31).

$\frac{1}{8}$ SKIVE
MARKFRØKONTOR

SKIVE OG OMEGNS
ANDELSVASKERI

RAMSGAARDS BOGHANDEL
NØRREGADE 7
SKIVE

SKIVE
KULKOMPAGNI A/S

JAGD
MANUFAKTUR
TRICOTAGE
THISTED

AKTIESELSKABET
P. O. POULSEN
THISTED

$\frac{1}{8}$ KULKOMPAGNIET
THISTED

SV. JØRGENSEN
AUSTIN
AALBORGVEJ 17 - THISTED

RYE ANDELSMEJERI
PR. RY ST. - TLF. GL. RY 8

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.
(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Ejderkasernen, Rendsborg, Vesttyskland.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. TAgA 328.

Den øvrige bestyrelse:

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasvej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8,
Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade
20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjelpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328. (træffes bedst 17,30-18,30)

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

	Side
Besættelsestiden kalder	23
25-årsdag i sigte	24
Neuengamme-stævne 4. maj ..	26
Dagbogsblade	26
De sidste dage i Buchenwald ..	27
Israel i dag V	31

Besættelsestiden kalder

I TV's litterære udsendelse i februar var der ikke færre end tre af vore yngre forfattere, der kredsede om det forhold, at besættelsestiden var den store udfordring til dem. Dens problemkamp satte dem i gang og var årsagen til, at de ikke kunne holde op med at skrive, inspireret af de fem år.

På linje hermed var det interessant — ligeledes i TV — at opleve kirkeminister Bodil Kochs svar på Lis Møllers spørgsmål om, hvorfor ministeren var blevet politiker.

— Det var ikke noget, jeg ville være, lod svaret, men besættelsestiden kaldte, og jeg kunne ikke sidde og være passiv — og så blev jeg altså politiker.

Og fra Himmerland kommer meddelelsen om en aftenhøjskole, der vinder igennem samler 225 deltagere for at høre om okkupationsårenes kamp og problemstilling. Det er en fjerdedel af hele kommunens befolkning og vel omtrent halvdelen af de egentlig voksnes antal.

MAN GØR DET oven i købet sådan, at folk må betale hver aften for at kunne deltage. Det bliver til halvanden krone pr. deltager pr. aften, men det virker ikke afskrækkende, man siger, det nærmest øger appetitten, at de skal betale.

I JANUAR fik lærerkredsen i Holte lyst til at sætte frihedskampen på programmet. Det drejer sig om lærerkollegierne ved skolerne i Søllerød kommune, 170 lærere ialt. De holder af og til møder og samler i almindelighed omkring de 25.

Man bad „Pigtråd“s redaktør komme i hans egenskab af skolemand og sige, hvordan han så på emnet, der til denne lejlighed var formet sådan: På hvilke områder bør besættelsestiden smitte af på undervisningen.

De obligatoriske 25 var denne dag vokset til næsten det dobbelte, og taleren havde til lejligheden en del materiale med. Bl. a. havde han gennemgået alle læsebøger for folkeskolen, inklusive de tre realklassers bøger, og deltagerne fik hver især med sig en fortegnelse hjem om, hvor man i disse bøger kan finde stof fra litteraturen om emnet.

Desuden indeholder alle historiske lærebøger afsnit om de fem år.

DET KAN NÆVNES, at det stedlige bibliotek til lærerdagen havde fremlagt et fyldigt udvalg af bøger, dels bøger til elever, dels til lærerne til forberedelse.

Udstillingen blev et led, et værdifuldt led, i eftermiddagens program.

For tiden har politiets ungdomsklub på Vesterbro en serie om emnet. Man startede med et besøg på Frihedsmuseet. Det blev fulgt op af lederen i ungdomsklubben, idet han læste op forskellige ting, han havde fundet frem. Det tredje arrangement var en fortællertime, hvor „Pigtråd“s redaktør havde fået til opgave at fortælle, hvordan en modstandsmand oplevede de fem år.

VI ER INDE I EN PERIODE, hvor der gerne lyttes til okkupationsårenes tale.

Når emnet er så tillokkende for de unge, skyldes det i høj grad, at der er tale om handlingsmættet stof.

Men det vil imidlertid være klogt, om de folk, der i disse år står på talerstole og siger noget om de fem år, bruger megen takt. Der er en ikke ringe fare for, at vi havner i helte dyrkelse.

Den, der taler, kan ikke have det som sin opgave at samle glorie om sin egen pande, men at lade begivenhederne tale.

F—k.

25-årsdag i sigte

Forsøg på planlægning omkring en national mindededag.

Den 21. januar samledes en kreds af indbudte i Frihedsmuseet efter initiativ af dr. Roussel.

Hensigten med mødet var, at søge at skabe et organ, der kunne se det som sin opgave at tilrettelægge forløbet af mindededage i forbindelse med frihedskampen.

Rent aktuelt tænkte man f. eks. på 25-året for 9. april 1940.

Det blev udtalt på mødet, at den mulighed, at Frihedsrådet skulle optræde som det samlende organ på det nævnte felt, ikke forelå.

Man stiler efter bredt sammensatte komitéer, f. eks. for hele landet eller for landsdele.

Som farbare veje til at markere den kommende 25 årsdag nævntes vandrestillinger og prægning af kobbermedaljer.

Et vanskeligt punkt bliver finansieringen.

På mødet var Kammeraternes Hjælpefond repræsenteret af statsaut. revisor H. C. Steen Hansen.

Eksemplet fra Det østrigske lejrsmfund Ravensbrück

Som eksempel på anvendelsen af vandrestillinger overfor skoleungdom bringer vi denne omtale fra Østrig.

Hvis nazigrusomhederne er sande, hvorfor bliver der så ikke fortalt om dem i historietimerne?

Dette spørgsmål blev stillet af en ung mand, der havde set den vandrestilling fra lejrsmfundet Ravensbrück, der er vist i lokalerne på en skole i Wien.

Udstillingen er siden oktober 1960 vist i over 100 mellemskoler, seminarier og skoler til uddannelse af bør-

nehavelærerinder o. l. i Østrig, Nedre-østrig, Øvreøstrig og Kärnten; næsten 150.000 unge fra 14 til 18 år har set den.

I Wien blev udstillingen transporteret distriktsvis fra den ene skole til den anden på grund af forordning II - 811/22-1962, undertegnet af præsidenten for skolerådet i Wien, dr. Neugebauer. I forordningen hedder det:

Vandrestilling fra Det østrigske lejrsmfund Ravensbrück og dokumentarfilmen Nacht und Nebel. Tidsbillede og nutidskundskab i undervisningen.

Skolerådet for Wien har gjort det muligt, at vandrestillingen fra Det østrigske lejrsmfund Ravensbrück med mottoet „De døde til minde — de levende til advarsel“ — kan stilles til rådighed nogle dage for hver mellemskole i Wien.

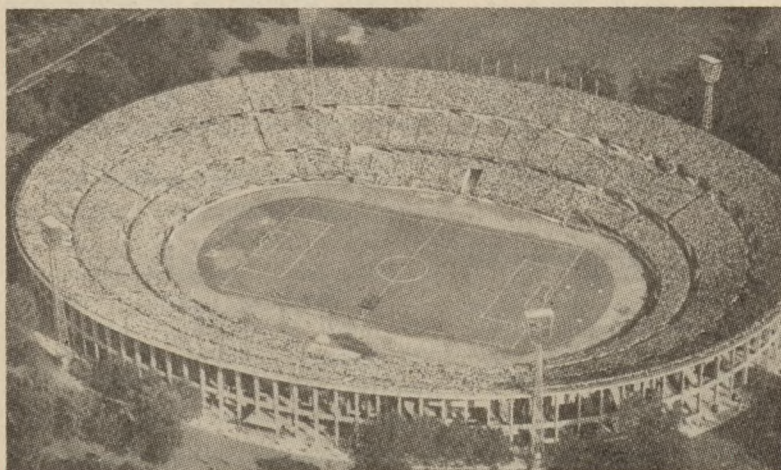
Udstillingen skal opstilles i et egnet lokale i skolen; Det østrigske lejrsmfund Ravensbrück sørger for transporten og medsender en person til at holde opsyn med de udstillede genstande.

Udstillingen skal vises for eleverne i 4. til 8. klasserne i undervisningstiden. Det anbefales at føre klasserne enkeltvis gennem udstillingen, så fremvisningen varer ca. ½ time. I hvert fald må der foretages en ombytning af timerne.

Historielæreren i den pågældende klasse kan forberede eleverne på udstillingen, under gennemgangen give de nødvendige forklaringer og bagefter tilsvarende udnytte dem.

Desuden skal dokumentarfilmen „Nacht und Nebel“ vises i undervisningstiden. (Regie og montage Alain Resnais, varighed 30 minutter). Før fremvisningen skal det tonebånd, der følger med filmen, — indtalt af en forhenværende fange — afspilles.“

„Det var ikke nogen let sag at

Kvinderne i fangeforeningen Ravensbrück har forstået, at man overfor skoleungdom må gøre sig anstrengelser for at anskueliggøre tingene. De bringer således i udstillingens brochure et stadion med 92.000 tilskuere. Herved anskueliggøres, hvor mange kvinder der i Ravensbrück-lejren mistede livet i nazisternes mangeårige udryddelseskampagne.

gennemføre denne opgave," siger de kvinder fra Ravensbrücklejren, der nu allerede på tredje år fører deres udstilling gennem alle skoler. „De erfaringer, vi har gjort med ungdommen og også med lærerne, er meget interessante og oplysende.

Kun en ringe del af de besøgende indtog en fjendtlig holdning. Blandt eleverne var det dem, der kom fra hjem, hvor man endnu i dag sympatiserer med Hitlertiden. Det kom til udtryk på den måde, at eleverne gik til side uden at vise nogen interesse eller med korslagte arme og hånlige og demonstrativt smilende ikke ville se bøger eller billeder.

Men der var også hele klasser, der dybt rystet og grædende forlod udstillingen eller gik stille ud, når gennemgangen var forbi. Lærerne forsikrede os ofte, at eleverne efter en sådan gennemgang var meget opmærksomme og rolige i timerne.

Lærerig var også lærernes og ledelsens holdning. Vor udstilling var på en vis måde en prøve på indstillingen hos en del af den østrigske befolkning på dette område. Ofte havde vi det indtryk, at mange lærere direkte havde ventet på, at endelig en ville gøre noget i den retning, for at de med al kraft og overbevisning kunne understøtte ham.“

Det er slet ikke så ligetil at konfrontere unge mennesker med så megen umenneskelighed, især når dette må ske i omgivelser, der benægter nazitidens grusomheder, som neddysser og ignorerer dem, oftest af meget personlige grunde. Men det er også altid et chok for en tidligere deporteret, når hun fra de halv-voksne får bemærkninger at høre som denne:

„SS har anset de forskellige nationer og racer for mindreværdige, derfor har man tilintetgjort dem.“ — „Min broder var SS. Han blev skudt, fordi han vægrede sig ved at dræbe kvinder og børn. Mændene dræbte han. Hvad havde han ud af det? Hvis han også havde dræbt kvinder og børn, havde han været i live i dag.“

Ved siden af den politiske forgiftning gennem nationalsocialismen henviser man til at tage imod kri-

gen, som den nu engang er „med et skuldertræk): „I hver krig forekommer der grusomheder. — Krige kan man ikke forhindre“. Og her afgrunden for menneskeforagt: „Hvad er vel 4½ million døde mennesker i Auschwitz mod de mange milliarder, der findes på jorden.“ — „Enhver forsøger jo at redde sit eget skind.“

Ungdommen lever ikke gerne i fortiden. Den mærker, at mange voksne ikke kan dømme objektivt om den seneste fortid, at visse spørgsmål sætter dem i forlegenhed, den finder ikke altid de bøger og dokumenter, som byder den fuld opklaring. Man går alt for ofte udenom som katten om den varme grød, når ungdommen stiller sine ubehagelige spørgsmål; så meget mere rosværdigt er det, at skoledirektøren for Wien i en ledsagetekst til filmen „Nacht und Nebel“ giver en „kort henvisning til den mulige og ønskelige udnyttelses måde“, i hvilken der bliver talt et tydeligt sprog:

„Det kan ske, at en ung betragter af denne billedrække stiller det spørgsmål: Hvorfor viser man os dette? Ingen af os unge har andel eller skyld i disse uhyrligheder, og desuden — også andetsteds skete der og sker der grusomheder! — Til forklaring af filmen og dermed som svar på hans spørgsmål vil man kunne sige: Vi viser, hvad der — blot beskrevet eller fortalt — måtte synes utroligt og umuligt. Vi viser, hvorhen man nødvendigvis når, når man hører op med at lade humaniteten og menneskets værdighed gælde. Da der gives mennesker, der vil mildne eller benægte sandheden af de viste kendsgerninger, måtte disse vises i deres fulde omfang. Vigtigere end had og afsky for et politisk magtsystem, som har ødelagt sig selv, er den erkendelse, at sådanne ting aldrig mere må gentage sig, og at hver enkelt ud fra erkendelsen af det, som var, for sig selv må aflede den indre forpligtelse til at gøre alt for at dæmme op mod en lignende udvikling. — Når der andetsteds i verden sker undertrykkelse og forfølgelse af uskyldige mennesker, må vi ikke tie stille dertil; men det kan i intet tilfælde an-

føres til undskyldning for de nationalsocialistiske forbrydelser.

Denne film skulle gøre os det klart, at der kun behøves et kort skridt fra ringeagt for mennesket til vel planlagt mord. Umådelig lidelse blev tilføjet, og det så meget mere utålelig, som den var unyttig og ugæselig.“

Den brochure, der af lejrsmfundet Ravensbrück bliver udgivet og uddelt på udstillingen, er et forsøg på at tiltale de unge mennesker på deres eget sprog. Den henvender sig især til unge piger; den fortæller pigen Claudia af 1963, hvorledes den unge Anni fra 1938 oplevede Østrigs Ausschluss til Nazityskland; hvorledes hun måtte lære den nye Bundes-hymne: „Deutsch-Österreich, du herrliches Land . . .“, hvorledes Østrigs navn forsvandt fra skolebøgerne; hvorledes Anni blev indleveret i KZ Ravensbrück, fordi hun ikke ville adlyde de nye herrer. Det fortælles, hvorledes die Nazi-Oberschwester Marschall i KZ-lejren lod de fangne kvinders småbørn sulte ihjel, og hvorledes lejrens kvinder, halvdøde af sult og næsten pint til døde, opnåede at berede de endnu ikke myrdede børn en julefest.

Betragt hende godt, Claudia, denne fru dr. Oberheuser, der i Ravensbrück gennem sine medicinske eksperimenter forsætligt dræbte koner og piger eller gjorde dem til krøblinge. Hun ville måske den dag i dag være børnelæge i Schleswig-Holstein, hvis ikke de overlevende ofre fra Ravensbrück havde opnået, at man i det mindske fratog hende doktor-titelen.“

Og brochuren slutter, efter at den har vist undertrykkelse og modstand, krig og massebord i billeder, med den indtrængende advarsel: „Tål ikke, at den frase genopstår, som ulykkelige begyndte med! Lad ingen fortælle jer legender. De, der fremstiller de syv års „Grossdeutschland“ som en „stor tid“ og omdigter den fremtvungne krigsdeltagelse af østrigske knøse og mænd til en heltesang for fædrelandet, bedrager jer. De har ikke kæmpet for fædrelandet Østrig, men måtte for Hitler-Tyskland drage i den frygteligste af alle krige.“

På befrielsesdagen i 1964 finder et møde sted i Hamborg mellem tyske og andre overlevende fra koncentrationslejren Neuengamme.

Vestberlinsk ungdom i Lidice og Theresienstadt

Mere end 1200 unge fra Vestberlin har besøgt byen Lidice og den lille fæstning Theresienstadt.

Disse unge menneskers besøg i den lille fæstning Theresienstadt blev afsluttet med en times samling i den „fjerde gård“, hvor unge tyske antifazister reciterede vers og digte af børn fra Ghettoen Theresienstadt samt et udtog fra den tyske oversættelse af FUCIK „Reportage under dem Strang“.

Modstandsmuseum i Norge

Den norske nationalfront planlægger at oprette et museum efter den tidligere gestapocentral, i et hotel som modstandsbevægelsen tilegnede sig i årene 1940—45.

Neuengamme-museum i Tyskland

I Ladelund (Slesvig Holsten) står den eneste bevarede barak fra den tidligere koncentrationslejr.

Den kristne ungdom har erklæret sig villig til her at lave et museum sammen med Neuengamme-foreningen. Landsråd og krigsforsamlingen ser velvilligt på planen.

I Theodor Körner Museet i Ludwigslust (Mecklenburg) bliver et helt lokale indrettet til den tidligere udekommmando Wöbbelin fra Neuengamme. Ungdom og skolen Ludwigslust indretter museet.

Lejrfællesskabet Neuengamme sendte den 7. og 8. december 1963 en delegation på tre til Ludwigslust for at svare på alle endnu ubesvarede spørgsmål i forbindelse med indretningen og åbningen af udstillingen. De har samtidig foræret udstillingen et talrigt billed- og dokumentarmateriale.

Museet skal åbnes ved en højtidelighed den 2. maj 1964.

★

Aftenhøjskole samler 225

Emnet er besættelsestiden
og kendte modstandsfolk
fører ordet.

I Ullits-Foulum kommune i Vesthimmerland nær Farsø er der startet en aftenhøjskole, som høfligt, men bestemt frabeder sig statstilskud. Aftenhøjskolen, som holdes på den nye centralskole i Ullits, samler ca. en fjerdedel af samtlige kommunens indbyggere, hvilket i tal vil sige ca. 225 af 1000, og tilslutningen er snarere stigende end vigende. Ældste deltager er fyldt 75 år, yngste er omkring 16 år.

Det er Ullits unge, idérige første-lærer, Paul Lybæk, der er primusmotor i dette ikke helt almindelige arrangement, og han har en god støtte i formanden for det lokale ungdomsnævn, mekaniker Ejnar Olesen, Ullits.

Programmet, som til trods for at der skal ydes noget økonomisk for deltagelsen, nemlig 1,50 kr. pr. aften, der samler så stor en procentdel af kommunens folk, drejer sig om den anden verdenskrig, og foredragsholderne er kendte modstandsfolk, officerer, pædagoger m. v. Man venter fuldt hus i centralskolens rummelige mødelokale hele foredragsrækken igennem. I forbindelse med foredragene vises en del interessante film fra krigens tid.

Det ensomme kikkeri

— Kan fjernsynet ikke betyde en fare for aftenhøjskolen? spørger Jyllandsposten.

— Det tror jeg ikke. Vi, der står i et folkeligt arbejde, er ikke mere bange for fjernsynet. Tværtimod, det ensomme kikkeri rundt om i hjemmene har efter min mening skabt et stærkt behov for ind imellem at komme sammen og opleve noget. Formentlig har vi allerede sejret over fjernsynet, og den reaktion mod de ensomme oplevelser, man kunne forudse for år tilbage, er kommet, før man kunne vente det.

Fjernsynet selv har måske gjort dem, der tror på betydningen af et menneskeligt fællesskab, en uvurderlig tjeneste ved at sænke udsendelsernes gennemsnitskvalitet så meget, at

ingen behøver at frygte for at gå glip af noget særligt ved at lade skærmen i fred en aften. Det er for os ikke mere nødvendigt at læse fjernsynsprogrammerne med lup, før vi planlægger noget.

MINDEORD

Den 20. januar døde i Hamborg tidligere Brandenburg-fange, kunstmaler Siegfried Pülchen. Han var kendt i København før krigen og blev efter tyskernes besættelse udleveret og tilbragte resten af krigen i Brandenburg tugthus, hvor vi var nogle danske, som mødte ham og dér kunne tale om Danmark.

Efter krigen udvandrede han til Argentina, men som så mange andre tidligere fanger var han et uroligt menneske. De sidste år har han haft en lille kunsthandel i Hamborg.

V. Mørk Jensen,
Sjorring, Jylland.

Dagbogsblade

20/1

BRÆNDEVIN TIL SS-BØDLERNE

FRANKFURT. Atter en af hovedfigurerne i Auschwitz-processen i Frankfurt, den 57-årige tidligere SS-Unterscharführer Oswald Kaduk, har fulgt andre anklagedes eksempel og har nægtet at udtale sig. Kaduk, der siges at have utallige indsatte død på samvittigheden, sagde kort og præcist da han blev stillet foran dommeren: „Jeg nægter principielt at udtale mig“.

Efter nogle sekunders pinlig tavshed i retssalen slog han hælene sammen og gik med løftet hoved tilbage til sin plads bag ved anklageskranken. Denne opførsel, som første gang praktiseredes af Wilhelm Boger, en anden af hovedfigurerne i processen mod de frygtede SS-vogtere i Auschwitz, synes altså at danne skole.

Med en stok

Kaduk var berygtet for en udsøgt brutalitet mod fangerne i Auschwitz-koncentrationslejren. Flere gange skal han efter at have slået hjælpeløse fanger til jorden have kvalt dem ved at lægge en spadserekost over halsen på dem og sætte fødderne på stokken.

Den tidligere SS-Hauptsturmführer Franz Hofmann, der blev afhørt senere og som allerede er idømt livsvarigt tugthus for sine forbrydelser i Dachau-lejren, fortalte, at SS-folkene, der var beskæftiget med at udvælge fanger til likvidering,

blev belønnet med en flaske brændevin. Hofmann forsikrede, at bestemte „døds-læger“ havde den endelige afgørelse om liv og død, når fangetransporterne ankom til Auschwitz. Han udtalte, at en af lægerne var dr. Mengele, som nu menes at leve i Sydamerika.

23/1

TYSK SS'er FRIKENDT — NEDSKØD 65 FANGER

MÜNCHEN. Den tidl. SS-major Erich Deppner blev af nævningene ved landsretten i München frikendt for en anklage, der lød på mord på 65 russiske krigsfanger. Anklagemyndigheden gik selv ind for frifindelse, efter at man havde fundet frem til nazistiske dokumenter, der viser, at nedskydningen af de 65 fanger var sket som gengældelse for grusomheder mod tyske soldater. Anklageren påstod i sin tale til nævningene, at de internationale krigslove godkendte de såkaldte „clearing-mord“, gengældelser mod soldater, der ikke selv havde været indblandet i de episoder, man ville hævne. Han citerede en vesttysk dom fra 1955, hvori det hed, at det var normalt, at man i krig gengældte fjendens krænkelser af de internationale krigslove.

Erich Deppner var under krigen SS-mojar i Holland og havde udført nedskydningsordren, der var blevet givet af lejrchefen i Amersfoort. Han lever nu som forretningsmand.

26/1

DER SKAL SAMLES IND TIL KIRKEN I DACHAU

BRUXELLES. Det er endnu ikke bestemt, hvem der skal bygge protestantisk kapel eller kirke i den tidligere koncentrationslejr Dachau, som nu bliver indrettet til en mindepark.

Efter at den internationale Dachau-komité, der har sekretariat i Bruxelles, havde taget initiativet hertil, og en hollandsk arkitekt, der er tidligere kz-fange, havde udarbejdet skitsetegninger til et kapel, har den tyske evangeliske kirke insisteret på at bygge en kirke for tyske midler og udskrive en konkurrence alene mellem tyske arkitekter.

Dette har den internationale Dachau-komité protesteret imod, oplyser Berlingske Tidende, og har indtil nu opnået, at den hollandske arkitekt får lov til at være med i konkurrencen. Dette finder komitéen imidlertid ikke tilstrækkeligt. Man ønsker konkurrencen åben for arkitekter fra alle de lande, hvorfra borgere har været ført til Dachau; disse mennesker ønsker kirken bygget for midler indsamlet i disse lande.

Man sætter nu ind på at få gennemført en sådan indsamling. De protestantiske kirker i Holland, Belgien og Frankrig er allerede med foruden de tidligere Dachau-fanger, ligesom ærkebiskopperne fra Canterbury og York har givet pengegaver til indsamlingen. Den internationale Dachau-komité søger nu forbindelse med såvel gamle Dachau-fanger som med kirkerne i

Norge og Danmark i håb om, at det vil lykkes at skaffe så mange penge, at man kan undgå en ren tysk kirke i koncentrationslejren, der årligt besøges af hundredtusinder.

30/1

FOREDRAG I SELDE OM KZ-LEJRENE

Onsdag aften havde Selde Idrætsforening et foredragsmøde i ungdomslokalet i Selde Sognegård, hvor der var fuldt hus.

Overbetjent Villy Jensen, Jebjerg, holdt foredrag om sit ophold i tyske kz-lejre under krigen, fortæller Skive Folkeblad.

Villy Jensen fortalte mange episoder fra lejrene, hvis ræd og gru man ikke kan forestille sig, og at nogen i det hele taget overlevede opholdet i disse lejre, er et mirakel. Dog var de pinsler, det danske politi var udsat for i lejrene, ikke at sammenligne med det, de øvrige fanger blev udsat for, og at så mange vendte hjem med livet i behold, skyldtes hovedsageligt de mange Røde Kors-pakker, man fik tilsendt.

Villy Jensens foredrag blev fulgt med stor interesse og gjorde et dybt indtryk på tilhørerne.

Efter det fælles kaffebord var der lejlighed til at stille spørgsmål til overbetjenten, og formanden, Kristian Gravgård, havde forsamlingens fulde tilslutning, da han takkede for det udmærkede foredrag.

31/1

1. SPADESTIK TIL 4. MAJ- KOLLEGIET I AABENRAA

AABENRAA. I regn og blæst blev i går eftermiddags det første spadestik taget til kollegiebyggeriet ved Dronning Margrethes Vej i Aabenraa. Der var mødt en kreds af de personer, som er engageret i dette ret store foretagende, der skal stå som et minde om frihedskampen og være et hjem for unge mennesker af begge køn under deres uddannelse.

Formanden for byggekomitéen, overlæge dr. med J. M. Wollesen, Aabenraa, foretog det første spadestik, mens arkitekt Christiansen, Espergærde, der har udarbejdet tegningerne, tog det andet, idet begge ønskede alt godt for den ungdom, der skulle bo her, og som måtte nå frem til den samværdighedsfølelse, der er betinget for en sund udvikling af demokrati og frisind.

Ved et efterfølgende kaffebord på Grand Hotel, gav overlæge Wollesen en redegørelse for byggeriet, der er anslået til 1,9 mill. kr. I dette beløb manglede endnu 90.000 kr., som man håber at kunne få ved frivillige gaver på samme måde, som man har fået pengene indtil nu. De største summer er kommet fra Aabenraa kommune med 538.000 kr., hvori er indbefattet byggegrunden, frihedsfonden har givet et tilskud på 400.000 kr., mens boligstøttefonden har ydet 300.000 kr. Byggekomitéen håber, at de manglende 90.000 kr. vil indgå, inden byggeriet er færdigt, ellers skal man låne, og det er dette, man så nødtigt vil ind på for den kommende administrations skyld.

Der bliver 35 værelser i kollegiet med én person i hvert værelse, og prisen bliver antagelig 125 kr. månedlig, indbefattet lys og varme.

4. maj-kollegiet i Aabenraa bliver nr. 8 i rækken af tilsvarende bygninger, der er spredt ud over hele landet; det sidste oprettedes for to år siden i Marstal.

1/2

BERYGTET NAZI-LÆGE FUNDET

FRANKFURT. „Dødsenglen fra Auschwitz“, den berygtede nazistiske læge Josef Mengele, der har været forsvundet siden krigens slutning, er fundet — i Paraguay.

Vesttyske myndigheder har udsat belønninger på ialt 20.000 D-mark på „Mengeles hoved“.

Hubert Halin, formand for udvalget for nazistiske krigsforbrydelser i den internationale organisation af tidligere modstandsfolk og deporterede, fortalte i dag på en pressekonference i Frankfurt, at Mengele har fået statsborgerskab i Paraguay, hvor han efter sigende arbejder som læge.

Mengele virkede som læge i Auschwitz tilintetgørelseslejren. Han beskyldes for at have været toneangivende i arbejdet med at udvælge ofre til gaskamre.

Desuden påstås, at han har eksperimenteret med lejrens små børn, fortrinsvis med tvillinger.

En vesttysk domstol har for få dage siden fradømt Mengele retten til at praktisere i Vesttyskland. Man har også frataget ham hans akademiske grad.

For ikke længe siden søgte Mengele skilsmisse fra sin kone, der stadig bor i Vesttyskland. Forhandlingerne besværliggjordes, fordi den forsvundne nægtede at opgive nøjagtig adresse. Han har i årevis opereret med stor sikkerhed med falske pas og ved hyppigt navneskifte.

Mengele skulle i dag have siddet på anklagebænken sammen med de øvrige 22 anklagede i Auschwitz-procesen.

Det vesttyske udenrigsministerium vil antagelig nu forlange Mengele udleveret.

DE SIDSTE DAGE I BUCHENWALD

Fra sin fangekammerat i Buchenwald, *Joseph Seitz*, Karlsruhe, modtog politikommissær *F. A. Simonsen* efter befrielsen en beretning om Seitz's oplevelser i Det tredje Rige, skrevet i april 1945, få dage efter de allierede troppers ankomst til lejren. „Pigtråd“ bringer her i oversættelse et uddrag af skildringen fra de sidste hektiske uger og dage i lejren.

Belægningen i Buchenwald steg, efterhånden som de returnerede transportere fra andre lejre kom. I de første måneder af 1945 rummede lej-

AALHOLM & BREMERSVOLD GODSKONTOR

PR. NYSTED

<p>AKTIESELSKABET LANDBRUGS- OG HANDELS- BANKEN I VORDINGBORG</p>	<p>SØHOLT GODS PR. BURSØ</p>
<p>KR. MIKKELSEN ISENKRAM VORDINGBORG</p>	
<p>GRUNDTMANN TRIKOTAGE VORDINGBORG - TLF. 784</p>	<p>PALLUDANS PLANTESKOLE ⁴/₈ KLARSKOV</p>
<p>H. KLARSKOV JEPPESEN STATSAUTORISERET REVISOR ALGADE 34 VORDINGBORG - TELF. 860</p>	<p>SPAREKASSEN FOR VORDINGBORG, PRÆSTØ OG OMEGN VORDINGBORG</p>
<p>JENS FOGH ⁴/₈ SKIVE 2100</p>	<p>SKIVE ANDELS- KREATUREKSPORTFORENING</p>
<p>POUL BENDIX SØRENSEN MØBELFABRIK ODDER</p>	<p>C. J. BORELLA-HANSEN AUT. INSTALLATØR ALGADE 32 VORDINGBORG</p>
<p>CHR. HEEGAARD SNEDKERMESTER TELF. 125 - HAMMEL</p>	<p>AKTIESELSKABET BANKEN FOR VORDINGBORG OG OMEGN</p>
<p>DEN SELVEJENDE INSTITUTION ASK HØJSKOLE PR. MALLING</p>	<p>RYDE SAVVÆRK</p>
<p>FORENINGS-CENTRALEN NØRRE-ALSLEV</p>	<p>HAMMEL MØLLE K. AMMENTORP TELF. 66 - HAMMEL</p>
	<p>BRÆDSTRUP TRÆLASTHANDEL ⁴/₈</p>

ren 60.000 fanger i stedet for de 20.000, den var beregnet til. Hele togtransporter på 1200—1500, mænd, kvinder og børn mellem hinanden førtes direkte til gaskamrene, og tilbagevendende kammerater berettede om, hvordan SS-mandskabet i mange tilfælde havde kommanderet fanger i en transport ud i sneen og skudt dem ned. Selv vi i Buchenwald havde vanskeligt ved at fatte de rædsler, der udspillede under disse forcerede transporter.

Den voldsomme overbelægning af lejren resulterede i, at de i forvejen små madrationer blev endnu knappere, og infektionssygdomme hærgede slemt. Antallet af alvorligt syge steg til over 5000. I disse dage tog SS og gestapo adskillige fangers papirer op til nyt gennemsyn, og resultatet var i reglen barbariske henrettelser.

Dybt indtryk gjorde det således på mig, da en god ven af mig, den engelske løjtnant fra kommandotropperne Martin Pergins, 29. marts 1945 blev hængt. Men han var kun een blandt mange. I begyndelsen af april blev vi klar over, hvordan de allierede styrker nærmede sig, og en dag kaldte lejrkommandanten alle blokældste, forarbejdere, sanitetsfolk og mandskabet fra redningstjenesten o. a. sammen i den store kinosal, hvor han holdt en beroligende tale og erklærede, at han havde fuldmagt til at overgive lejren til de allierede styrker.

Tumulter i lejren

Vi troede ham ikke, og i de følgende dage indtraf en række begivenheder, som øgede vor skepsis. Selv var jeg klar over, at den slutning på det hele, som vi ventede med længsel, kunne blive døden, men som jeg sagde til kammeraterne, jeg ville ikke lade mig skyde ned i blinde. Jeg ville gøre modstand til det sidste. Vi traf alle de forberedelser, der var mulige.

Fredag 6. april opstod der pludselig voldsomme tumulter i lejren.

Det var blevet meddelt, at lejren skulle være klar til evakuering. Tidspunktet var endnu ikke fastsat. Søndag den 10. blev der givet ordre til,

at alle fanger på nær de syge og enkelte arbejdskommandoer skulle stille på appelpladsen klokken 12 for at blive evakueret.

Hvilken skæbne, der ventede de 60.000 fanger, var ingen i tvivl om, da vi vidste, at de allierede kunne være i lejren i løbet af denne eller den følgende dag. Der opstod straks ubeskrivelig forvirring og tumult. Da fløjten lød til appel præcis klokken 12, mødte naturligvis ikke een eneste fange på pladsen.

Et øjeblik efter dukkede lejrforeneren op for at undersøge sagen. En blokældste forklarede, at fangerne endnu ikke havde fået deres madrationer. Lejrføreren gav køkkenet ordre til at udlevere maden omgående og udsatte appellen til kl. 14. Hvis der så manglede nogen, føjede han til, ville han lade SS skyde løs på fangerne.

Fangerne beskydes

Han gjorde alvor af truslen, da heller ingen viste sig på pladsen kl. 14. Synet af de dræbte og sårede fik enkelte blokke til langsomt at sætte sig i bevægelse, og sent på eftermiddagen marcherede den første transport på 4000 mand i retning af

Weimar. Om aftenen fulgte en ny transport på 4800 fanger, og i de følgende dage evakueredes 20-25.000 fanger. Det nøjagtige tal kan ikke fastslås, da numrene ikke blev streget af på listerne, en omstændighed, der fortalte os, at transporterne skulle „vernichtes“. Kun enkelte overlevende har siden kunne berette lidt om disse transporters skæbne.

Jeg må her bemærke, at fanger i lejren i disse dage kom i forbindelse med allierede tropper gennem radiosendere og ved signaler til overflyvende maskiner, og at denne omstændighed var stærkt medvirkende til den overraskende og hurtige befrielse af lejren.

Endeløs jubel

Så oprandt 11. april. Hele lejren summede af spænding og nervøsitet. Nerverne var på højkant, da en ny ordre indløb, at alle på nær de syge på revieret skulle stille til evakuering straks. Samtidig kaldtes 46 fanger til SS-vagten. De gemte sig klogeligt alle blandt de øvrige fanger, og trods ivrig eftersøgning fandt gestapo og SS ingen af dem.

Fra vinduerne havde jeg udsyn

Det var et uhyggeligt syn, der mødte de allierede styrker, som først nåede frem til Buchenwald-lejren, hvad dette billede fra april 1945 viser.

**ELFORSYNING ANDELSSELSKABET
SØNDERJYLLANDS VESTKYST
Skærbæk**

GRØNBJERG TEGLVÆRK

$\frac{1}{8}$ POUL ANDERSENS
TØMMERHANDEL
HOLSTEBRO

L. HEDEGAARD
AUTOFORRETNING
HOLSTEBRO
TELF. HOLSTEBRO 514

M. COLSTRUP's
JERNFORRETNING A/S
HOLSTEBRO

AAGE ØRUM
RAADGIV. CIVILINGENIØR F.R.I.
HOLSTEBRO

VESTJYSK TRÆLASTHANDEL
VARDE

HAAKON HUNØE og
AAGE PEDERSEN

L. ELKJÆR PEDERSEN
SLAGTERMESTER
KORSVEJ - SKANDERBORG

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE $\frac{1}{8}$
HOLSTEBRO

$\frac{1}{8}$ RIBE JERNSTØBERI

HOLSTEBRO BANK
AKTIESELSKAB

LUNDGAARDS EKSPORTSLAGTERI A/S
HOLSTEBRO

WINDFELD-HANSENS BOMULDSSPINDERI $\frac{1}{8}$
VEJLE

A/S RY MØLLES FABRIKER

HOTEL HIMMELBJERGET
A. ABILDSKOV NIELSEN
TLF. GL. RYE 45

over egnen, og pludselig fik jeg øje på allierede panserstyrker. Kort ef-

Næste møde holdes torsdag den 13. februar i Admiral Gjeddes Gård, hvor Sjællandsafdelingen vil holde sin årlige fastelavnsfest.

ter opstod en voldsom skudveksling mellem „fjenden“ og SS-vagterne. Projektilerne fløj os om ørerne, og i hast fik vi de syge på revieret lagt ned på gulvene, hvor de var bedst sikret. Andre af vore kammerater organiserede nogle isolerede tænger, og i ly af skudvekslingen listede de sig frem til de elektriske hegn, der blev klippet over på en lang strækning. Endelig! Vi var frie efter lange år og måneder.

Atter kom projektilerne gennem vægge og vinduer. En enkelt af de syge dræbtes, og nu hængte vi alt, hvad vi kunne finde af hvidt tøj på stænger og viftede med det, endda et sovjet-flag var der blevet tryllet frem. Angsten og fortvivlelsen afløstes af en endeløs jubel og trykken i hænder. Tårerne løb ned over kinderne på de fleste.

En telefonopringning

Om aftenen telefonerede standardenführer *Schmidt*, der var politichef i Weimar. Han ønskede at tale med lejrkommandanten, standardenführer *Pister*. Da det ikke lod sig gøre i øjeblikket, ringede han igen lidt senere for at høre, om alt stod vel til, og om fangerne snart var „erledigt“. Vi svarede med omsvøb, at vagterne endnu var i tårnene, hvad der stemte godt overens med sandheden. Kun var det nu nogle af vore kammerater, der sammen med allierede soldater holdt vagt. Opringningerne beviste, at hensigten var, at alle fanger skulle have været udslettet, før de allierede nåede lejren.

Den nye allierede kommandant havde straks rekvireret forstærkninger, og natten igennem drønede lastbiler og panservogne ind i lejren.

Frelsen var kommet — men for alt for mange kommet for sent. På krematoriet lå over 2000 døde fanger, der ikke var blevet brændt på grund af kulmangel. De blev begravet under militær honnør af de allierede. De kunne i det mindste hvile i fred!

Israel i dag V.

Gribende møde med børn og unge

En glad israelsk ungdom ser på Danmark med forelskede øjne

Af Johannes Fosmark

(egne fotografier)

Et lille Ollerup midt i det israelske landskab. Det lyder interessant.

Vi ville gerne se det og opleve det, og det lykkedes at skaffe adgang gennem gymnastikdirektøren, der naturligtvis selv er israeler — firskåren og med en lille bitte kone, så tynd, så tynd, og man mindes om, at mod-sætninger mødes.

En god køretur til egnen nord for Tel Aviv bringer os til det lille Ollerup. Navnet er Wingate-instituttet for gymnastik- og sportsuddannelse.

Der er tale om en flot hovedbygning med klasseværelser, forelæsningshal, laboratorier og skrivestuer.

Desuden findes her sportshaller med swimming-pool, gymnastiksale og dejlige plæner til træning i alle arter af gymnastik og sport i det hele taget.

Navnet Wingate bærer instituttet til ære for den britiske officer, der var stationeret i Israel i årene 1936—39. Det var hans faste tro, at israelerne skulle have dette land, og efter 6½ års energisk arbejde rejstes instituttet, der i dag er hovedcentret for den pædagogisk tilrettelagte træning i legemsøvelser.

Lederen af det daglige arbejde ville nok i Danmark blive kaldt forstan-

Trods godt 40 graders varme træner de unge israelske idrætsfolk ude i det fri. Optagelse fra Wingate-instituttet.

**SKIVE
SPAREKASSE**

**LANDBOSPAREKASSEN
THISTED**

AKTIESELSKABET
THISTED BRYGHUS

AKTIESELSKABET
**BANKEN FOR
BRÆDSTRUP OG OMEGN**

BRÆDSTRUPLANDBANK
FILIAL AF
HORSENS LANDBOBANK A/S

**HØJSLEV
TEGLVÆRKER ^{A/S}**
HØJSLEV ST.

**MUNCH CHRISTENSENS
BOGHANDEL
VEJLE**

SKIVE DISKONTOBANK
AKTIESELSKAB

JUNGS BOGHANDEL
STEPHAN AGGER
SKIVE

DRAGSBÆK MALTFABRIK
THISTED

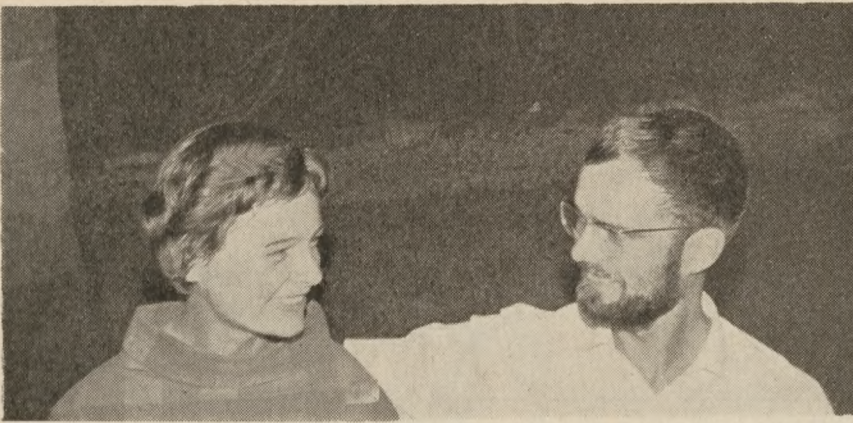
KRØLULDSFABRIKEN „ANGORA“
ODDER

^{A/S} **PAP & TRÆMASSEFABRIKKERNE**
KLOSTER MØLLE & VILHOLT
KLOSTER MØLLE PR. SKANDERBORG

AKTIESELSKABET
DURUP POLSTERFABRIK

AKTIESELSKABET
LANDBOBANKEN I SKIVE
SALLING BANK

Den unge danske lærer Troels Tejlgaard fra Sønderborg har slået sig ned i Israel et årstid, for han og hans kone vil gerne opleve tilværelsen, levet på en anden måde end herhjemme.

der. Her kaldes han direktør, og hans navn er Baruch Bagg. Han er gymnastikmand helt igennem. Af udseende minder han overordentlig meget om Ben Gurion.

Direktøren fortalte os, at den gymnastik, der drives her, er grundlagt i Danmark på Ollerup. Arbejdet på instituttet har megen lighed med modstandskampen i Danmark, for her har en lille gruppe, der ved, hvad den vil, startet noget i kamp med en stor fjende.

Alle de elever, der her får en læreruddannelse, er studenter, inden de kommer. Efter 2 års uddannelse kan de efter aflagt prøve undervise i folkeskolen i gymnastik. Der er også mulighed for at uddanne sig i geografi.

Desuden foregår her uddannelsen af instruktører til idrætsforeninger, ligesom man foretager optræningen af landsholdsspillerne.

Det nyeste skud på uddannelsesstammen her er en treårig uddannelse af fysioterapeuter.

Ved samtale med forskellige lærere her bliver man klar over, at de faktisk alle er uddannet i Danmark.

Vi besøgte eleverne, først i sports-hallen, hvor pigerne dyrkede fritstående øvelser. Senere var vi ude på græsplænerne for at kontakte de unge mænd, der trods 40 graders varme, sled bravt i det med træningen i alle former for gymnastik og friidræt.

Senere fik vi på hotellet besøg af

de unge elever, der fremførte en række israelske folkedanse.

Det var bemærkelsesværdigt, at de trods varmen udfoldede så megen energi, og det var smittende at se det gode humør, de udfoldede under hele forevisningen.

Jo, det var en glad ungdom, både på instituttet og da de var hos os som gæster.

På besøg i kibbutz-skoler

I kibbutzen Neot Mordekhai i det nordligste Israel traf jeg den unge danske lærer Troels Tejlgaard fra

Sønderborg, der for et års tid havde slået sig ned i Israel sammen med sin kone, der er uddannet som bibliotekar.

— Hvorfor er De taget til Israel? spurgte jeg.

— Jeg tog lærereksamen fra Haderslev Seminarium i 1963, og derefter ville jeg gerne ud for at se og opleve noget, og her er verden stadigvæk ung. Der er hele tiden en udvikling i gang.

Jeg ville altså gerne prøve noget helt andet end derhjemme, og det kan man her.

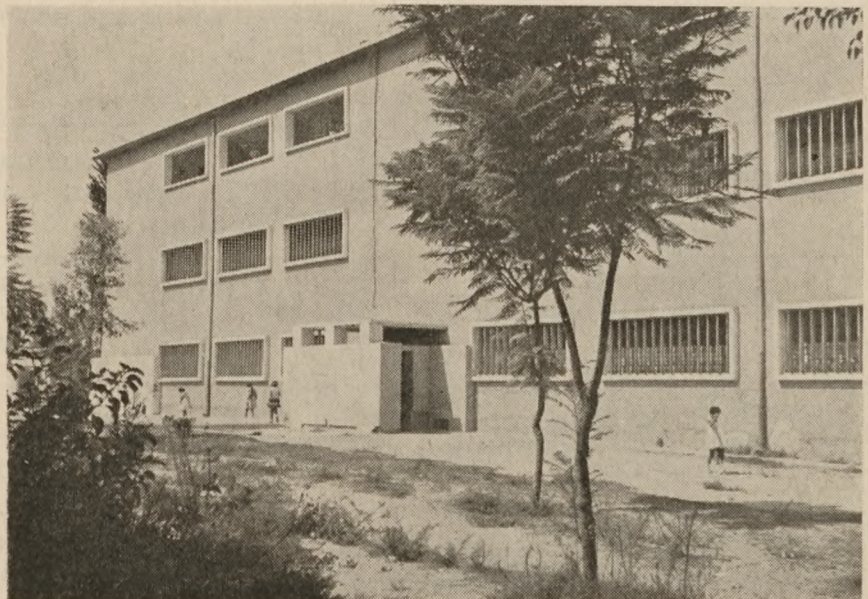
— Underviser De så i skolen her?

— Det kan jeg ikke få tilladelse til, for jeg kan jo ikke det hebraiske sprog. Jeg arbejder overalt, hvor der er brug for mig, for her er princippet, at man skal yde efter evne og nyde efter behov, og i denne kibbutz praktiseres dette på en udmærket måde. F.eks. får rygere alle de cigaretter, de ønsker.

— ?

— Ja, det lyder mærkeligt for danske ører, men det går egentlig ganske glat. Jeg må dog tilføje, at de cigaretter, der er tale om, er Daphne cigaretter, vil man have nogle, der er bedre, må man købe dem.

— Hvordan ser De på børneopdragelsen her?

Den israelske pigeskole i Tel Aviv. Der er ikke tale om noget palads, men om en god, solid bygning — med et vist fæstningsagtigt præg.

**A/S DANSKE GULDSMEDES
SØLVVAREFABRIK
SLAGELSE**

**BIOGRAFEN
SLAGELSE**

**H. JUL. FJERRING
RÅDGIVENDE INGENIØR
SLAGELSE**

**SLAGELSE
ANDELS-SVINESLAGTERI**

**VESTSJÆLLANDS
URE & OPTIK
SLAGELSE**

**I. P. HUSET
SLAGELSE**

**A. MIKKELSEN & SØN
SLAGELSE**

**ALFRED GENSØ
SLAGTERMESTER
LØVEGADE 12 - SLAGELSE**

**L. MEDAL
FARVERIER
SLAGELSE**

**SVEND BOSIN
ELEKTRO-MEKANISK ETABL.
SLAGELSE**

**SKANDINAVISK
FILT. & VATFABRIK
BREDEGADE 17 - SLAGELSE**

**MORSØ STØBEGODSLAGER
v/ POUL MESSERSCHMIDT
SLAGELSE**

**SMEDEMESTER
F. V. HANSEN
VESTERGADE 36 - SLAGELSE**

**BOTVED BOATS ^{A/S}
SLAGELSE**

**AKTS. TRÆLASTHANDEELN »SILVAN«
SLAGELSE**

**HANDELSAKTIESELSKABET
SLAGELSE KULKOMPAGNI**

**SLAGELSE KAFFERISTERI
v/ CHR. POULSEN
SLAGELSE**

**N. N.
SLAGELSE**

SLAGELSE MØBELVÆRK ^{A/S}

**HINDSGAUL
BUTIKSMONTØREN AKTIESELSKAB
LÆDERSTRÆDE 7-9 - KØBENHAVN K.**

**CHARLES LEISNERS BOGTRYKKERI A/S
Gl. Kongevej 15, København V. - Vester 3481**

**J. H. SCHULTZ A/S
NIELS JUELSGADE 12
KØBENHAVN K.**

**ADOLPH WULFF A/S
INDUSTRIHUSET
GOTHERSGADE 14 - KØBENHAVN K.**

**HAVNEARBEJDERNES FÆLLESFORBUND
1/2 1914 - 1/2 1964
KORSGADE 49 - KØBENHAVN N.**

Pigerne i skolen i Tel Aviv kunne ikke blive trætte af at vinke til de danske gæster.

— De helt små er i børnehuse. De større i skole, men i begge tilfælde bor de borte fra forældrene.

Hver dag fra klokken 15—18 kan børnene være sammen med forældrene i deres hjem her i kibbutzen. Der ved opnår man, at forældrene er fælles om ansvaret. I børnehuse og i skolen får de sund mad, men da forældrene har børnene så få timer, forkæler de dem og giver dem rigeligt med slik.

— Kender man i Israel til lærermangel?

— Der er stor lærermangel her. Det skyldes nok, at lønningerne er for dårlige. En anden hemsko for skolearbejdet er, at alt for få mandlige binder sig til et lærerembede.

— Er kibbutzterne et overgangsfænomen?

— Fremtiden må vise det. Her i kibbutzen er man meget tolerante og åbne for alle forbedringer, og der foregår en naturlig udvikling.

For mange er det en forfærdelig tanke, om kibbutzterne skulle høre op.

— Levestandarden?

— Vi vil efter danske forhold kalde livet her for en skrabet tilværelse, men for mange betyder tilværelsen et fremskridt.

— — —

En ting er at sidde hjemme og læse om israelske skoler. Noget helt andet var at komme på besøg i dem.

Kontakten skabtes af redaktør Herbert Pundik. Dagen forinden havde jeg selv fundet vej til en skole. Den var indrettet i en gammel arabisk hotelbygning, og de var flinke nok, men lidt sky overfor en gæst, der sådan uden videre bankede på og ville hilse på dem.

Helt anderledes gik det, da vi kom på skoler, efter at direktionen var kontaktet. Vi fik så også her i direktoratet klaring på skolestrukturen, der sådan set viser sig at være ganske enkel.

Der er nemlig tale om en 8-årig folkeskole, der er gratis og obligatorisk. Ovenpå er bygget et 4-årigt gymnasium, der er ret dyrt at gæste, og herfra går vejen naturligvis videre til universitetet.

Israelsk børneblad med billede af kong Christian X.

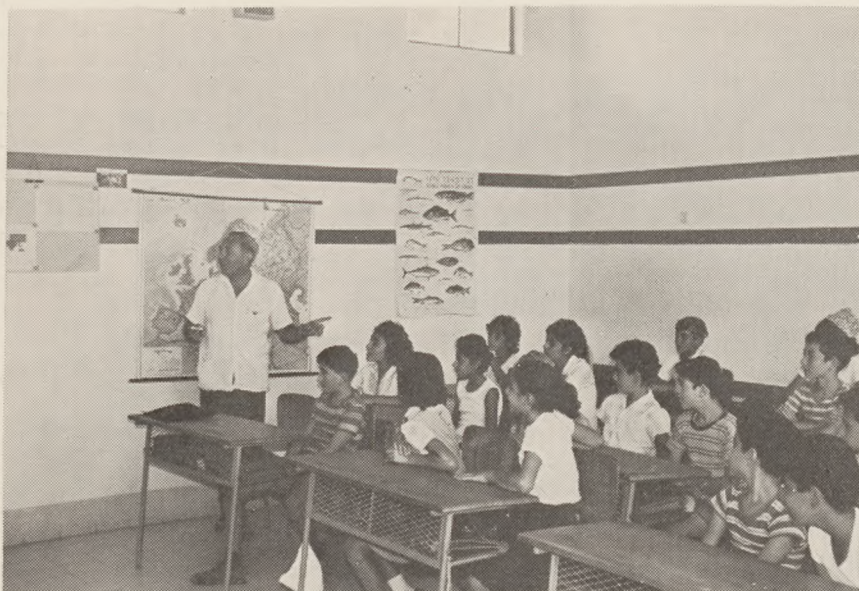
Vi var først i en pigeskole. Mange af børnene var immigranter fra Orienten. Man så det tydeligt på dem. Her var 25 lærere engageret i at undervise 750 elever.

Da vi gik fra klasserne, ringede det ud, og børnene fulgte os til bilerne. En lille pige kom hen til mig med et børneblad. Det var naturligvis på hebræisk, og derfor kunne jeg ikke læse, hvad der stod, men billederne talte deres tydelige, internationale sprog. Der var et smukt billede af kong Christian den X. til hest, ridende blandt en flok begejstrede københavnere. Der var Dannebrog og der var en fiskerbåd med jødiske flygtninge på vej til friheden i Sverige. — Ja, og så havde man da ikke glemt

I hallen bød de to flag os velkommen. Plakaten siger noget om, at de danske gæster er kære og velkomne venner.

Børnene i denne skole i Tel Aviv var prægede af, at de var startet i Orienten.

at få et billede med af den lille havfrue.

Børnene vinkede og vinkede, ikke fordi det var os, der besøgte dem, men fordi vi var danskere.

Gud velsigne Danmark.

Men selv om dette var en dejlig oplevelse, blev den dog intet mod det, besøget bragte os i den næste skole, en fællesskole for drenge og piger. Dens navn er OHEL-skolen.

Rektor fortalte os, at da han fortalte de 600 børn, fordelt på 25 klasser, at 6 danske ville besøge skolen den næste dag, bad de alle om, at vi ville komme ind i deres klasse. Vi nåede en del klasser, men ikke dem alle.

I hallen blev vi budt velkommen af en plakat, lavet til dagen og i anledning af besøget. Det danske og israelske flag hang her side om side. I flere klasser fik vi overrakt buketter, og i nogle 2. klasser havde børnene udarbejdet et helt hefte med børnetegninger, og uden på var tegnet det danske og det israelske flag side om side.

I en pause havde vi et samvær med lærerkollegiets medlemmer. Rek-

tor Nisan Duvdevari talte, og hans hjertegribende ord til vi danske gæster fortalte om stærke og varme bånd, der i oktoberdagene 43 blev knyttet mellem Danmark og det lidende israelske folk.

Deres sidste ord til os var: Gud velsigne Danmark.

1948: 130.000 i skole —

1963: 650.000

Skulle jeg slutte med nogle tørre tal om skoleforhold i Israel, må det blive ved at henvise til, at den israelske befolkning i løbet af de sidste 40 år er vokset fra 55.000 til godt 2 millioner.

Tager man tallene for skolesøgende børn og studenter, var de i 1948 130.000, men i 1963 650.000.

Man ser hurtigt, at disse tal har skabt enorme problemer med at skaffe skolebyggeri, undervisningsmaterialer og sidst, men ikke mindst, lærerkræfter.

Hertil kommer, at det store antal immigranter skulle lære hebræisk, der for dem alle var et nyt sprog. Opgaverne må siges at være gigantiske, når de skulle løses på så få år.

Men når det er gået så forbavsende godt, er en væsentlig årsag den, at der hos det israelske folk alle dage har været megen forståelse af uddannelsens betydning.

Vor guide i bussen sagde til os, at man i Israel lærte: Du skal have samme respekt for din lærer, som for din gud.

Den slags elever vil naturligvis lære noget.

En anden skole i Tel Aviv. Den lidt fæstningsagtige barikadering af indgangsdøren træder her endnu tydeligere frem end på forrige billede.